

Julie James AC
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol

Hannah Blythyn AC
Y Dirprwy Weinidog Tai a Llywodraeth Leol

Rebecca Evans AC
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd

Jane Hutt AC
Y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

John Griffiths AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau

08 Mawrth 2021

Annwyl John

Diolch am adroddiad y Pwyllgor ar Gyllideb Ddrafft 2021-22. Hoffem ddiolch hefyd i aelodau'r Pwyllgor am eu amser. Mae'r papur sydd ynghlwm yn nodi ein hymateb i deg argymhelliad yr adroddiad.

Yn gywir,

A handwritten signature in blue ink that reads "Julie James". The signature is written in a cursive, flowing style.

Julie James AC
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru
Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Jane.Hutt@llyw.cymru
Correspondence.Jane.Hutt@gov.wales
Gohebiaeth.Hannah.Blythyn@llyw.cymru
Correspondence.Hannah.Blythyn@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rebecca Evans.

Rebecca Evans AC
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd

Jane Hutt

Jane Hutt AC
Y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip

Hannah Blythyn

Hannah Blythyn AC
Y Dirprwy Weinidog Tai a Llywodraeth Leol

YMATEB LLYWODRAETH CYMRU I ARGYMHELLION ADRODDIAD PWYLLGOR CYDRADDOLDEB, LLYWODRAETH LEOL A CHYMUNEDAU: GWAITH CRAFFU LLYWODRAETH CYMRU AR GYLLIDEB DDRAFFT 2021-22

LLYWODRAETH LEOL – ADRAN 1

Argymhelliad 1

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn asesu effaith casglu llai o Ardrethi Annomestig er mwyn deall y costau gwirioneddol yn llawn, a dylem sicrhau bod unrhyw adnoddau pellach sydd eu hangen i dalu am golled incwm ychwanegol yn cael eu darparu i awdurdodau lleol.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn monitro effaith Covid-19 ar sylfaen trethi'r ardrethi annomestig yn ofalus. Rhoddwyd proses fonitro fisol ar waith ar gyfer llywodraeth leol yn gynnar yn 2020-21. Mae hynny wedi sicrhau ein bod yn cadw golwg cyson ar sut mae'r pandemig yn effeithio ar gyfraddau casglu'r ardrethi annomestig o'u cymharu â blynyddoedd blaenorol. Byddwn yn parhau i fonitro'r wybodaeth honno'n fisol drwy gydol 2021-22.

Er mwyn cydnabod effaith llai o incwm o'r ardrethi annomestig, dyrannwyd £100m ychwanegol o gyllid canolog i lywodraeth leol a setliadau'r heddlu yn y drydedd gyllideb atodol, gan leihau'r ddarpariaeth o gyllid yr ardrethi annomestig o'r un swm. Mae'r cam gweithredu hwnnw'n lleihau unrhyw ddiffyg ar gronfa'r ardrethi annomestig o ganlyniad i gyfraddau casglu is eleni. Mae hefyd yn lleddfu unrhyw effaith gyson ar gyllid yr ardrethi annomestig sydd ar gael ar gyfer setliadau llywodraeth leol a'r heddlu yn y dyfodol.

Llywodraeth Cymru sy'n rheoli risgiau sy'n gysylltiedig â chasglu ardrethi annomestig yn y pen draw. Bydd y trefniadau monitro yn ein galluogi i nodi unrhyw faterion sy'n ymwneud â llif arian yn ystod y flwyddyn y gallai awdurdodau lleol eu profi, ac ymateb yn unol â hynny. Bydd setliadau llywodraeth leol yn y dyfodol yn parhau i ystyried sefyllfa ariannu gyffredinol awdurdodau lleol, gan ddarparu'r setliad gorau posibl yn seiliedig ar yr adnoddau sydd ar gael.

Argymhelliad 2

Rydym yn argymhell bod y Gweinidog Cyllid yn adolygu'r dyraniad yn y Setliad Llywodraeth Leol dros dro ar gyfer Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ac yn cynyddu'r dyraniad hwn yn y gyllideb derfynol ar gyfer 2021-22. Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda llywodraeth leol i asesu faint o adnoddau ychwanegol sydd eu hangen i dalu am y cynnydd yn y galw am y cynllun.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn gweithio'n agos gydag awdurdodau lleol i fonitro effaith Covid-19 ar y galw am gymorth ar gyfer y dreth gyngor. Byddwn yn parhau i wneud hynny drwy 2021-22.

Mae'r £244 miliwn a ddarparwyd yn y setliad wedi'i gynnal i adlewyrchu cyfanswm gwerth gostyngiadau'r dreth gyngor i aelwydydd ar adeg cyflwyno cynllun gostyngiadau'r dreth gyngor.

Ers cyflwyno'r cynllun yn 2013, mae llwyth achosion cynllun gostyngiadau'r dreth gyngor wedi gostwng, ond mae lefelau'r dreth gyngor wedi cynyddu. Ac felly mae gwerth cyffredinol y gostyngiadau wedi cynyddu hefyd. Cydnabuwyd o'r cychwyn cyntaf y byddai hynny'n nodwedd o gynllun gostyngiadau'r dreth gyngor yng Nghymru. Mae angen i awdurdodau lleol gynllunio ar gyfer unrhyw gostau ychwanegol sy'n deillio o'u penderfyniadau lleol ar gynnydd yn y dreth gyngor. Mae hynny'n adlewyrchu'r dull cenedlaethol o weithredu ar y cyd i ymdrin â'r cynllun sydd ar waith yng Nghymru.

I gydnabod effaith Covid-19, mae Llywodraeth Cymru wedi rhoi bron £11m o gyllid ychwanegol i awdurdodau lleol yn 2020-21 i'w helpu i ddarparu ar gyfer y galw cynyddol ar gynllun gostyngiadau'r dreth gyngor. Mae'r cyllid ychwanegol hwnnw wedi bod yn gymorth hanfodol i'r 10,000 o aelwydydd ychwanegol y mae pandemig y coronafeirws wedi effeithio'n uniongyrchol arnynt, ac sy'n ei chael yn anodd ymdopi'n ariannol yn ystod y cyfnod anodd hwn. Mae'r dull hwn o weithredu'n sicrhau bod yr angen am gyllid ychwanegol yn cael ei fesur yn gywir a'i dargedu'n effeithiol rhwng yr awdurdodau.

Byddwn yn parhau i fonitro'r sefyllfa ym mhob un o'r meysydd hyn tra bydd y pandemig yn parhau i gael effaith ar gyllid aelwydydd, busnesau a'r cyhoedd.

Argymhelliad 3

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cymryd camau i gynyddu nifer y bobl sy'n manteisio ar Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor er mwyn sicrhau mynediad i bawb sy'n gymwys. Rydym yn ailadrodd yr argymhelliad o'n hadroddiad ynghylch budd-daliadau yng Nghymru, sef bod Llywodraeth Cymru yn cymryd camau i wella'r nifer sy'n hawlio pob budd-dal yng Nghymru, yn rhai wedi'u datganoli a heb eu datganoli. Gofynnwn i Lywodraeth Cymru roi diweddariad inni ar y cynnydd o ran gwella'r nifer sy'n manteisio ar fudd-daliadau.

Ymateb: Derbyn

Byddwn yn parhau i gynhyrchu adroddiadau manwl rheolaidd ar y cyllid a'r llwyth achosion sy'n ymwneud a chynllun gostyngiadau'r dreth gyngor. Byddwn hefyd yn parhau i gynnal ein hymgyrch i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd o argaeledd cynllun gostyngiadau'r dreth gyngor a'r cymorth arall sy'n ymwneud â'r dreth gyngor (gostyngiadau ac eithriadau) i gynyddu'r nifer sy'n manteisio ar y cynllun ac unrhyw gymorth arall.

Rydym eisoes wedi gweithio gydag awdurdodau, gwasanaethau cynghori a MoneySavingExpert.com i ddatblygu cyngor syml a chyson i sicrhau bod gan bob aelwyd yng Nghymru fynediad at wybodaeth am eu hawliau. Roedd hyn yn cynnwys ymgyrch ar y cyd i hyrwyddo'r gostyngiad yn y dreth gyngor sydd ar gael i bobl y canfuwyd bod ganddynt nam meddyliol difrifol. Denodd yr ymgyrch hon ddarllediadau teledu cenedlaethol ac mae ffigurau dros dro yn awgrymu bod eithriadau SMI wedi cynyddu dros 1,000 ers 2018 i dros 5,200 ym mis Rhagfyr 2020

Rydym wedi ail-gynnal ein hymgyrch ar-lein i godi ymwybyddiaeth bellach a chyson o'r cymorth y gallai fod gan aelwydydd hawl iddo, gan gynnwys y rhai sy'n derbyn Credyd Cynhwysol. Y nifer o weithiau unigryw y cafodd y tudalennau gwe hyn eu hedrych arnynt yw dros 80,000 o weithiau ers iddynt gael eu lansio yn 2018.

Mae'n bwysig nodi na ddatganolwyd Budd-dal y Dreth Gyngor i Lywodraeth Cymru, ac nad budd-dal nawdd cymdeithasol ond rhan annatod o system y dreth gyngor yw cynllun gostyngiadau'r dreth gyngor.

Argymhelliad 4

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cynyddu dyraniadau sy'n cyfrannu at y broses o fynd i'r afael â digartrefedd yn y gyllideb derfynol.

Ymateb: Derbyn

Yn unol â'n hymrwymiad i wneud digartrefedd yn brin, yn fyrhoedlog ac yn rhywbeth nad yw'n digwydd fwy nag unwaith, mae Llywodraeth Cymru wedi buddsoddi'n sylweddol mewn atal digartrefedd ac yn parhau i wneud hynny.

Er mwyn adeiladu ar y cynnydd a wnaed eleni rydym wedi dyrannu £40m yn ychwanegol yn y gyllideb ddrafft i'r Grant Cymorth Tai. Ynghyd â'r Grant Atal Digartrefedd, yr ydym wedi cynyddu £4m, mae hwn yn fuddsoddiad o £188.6m i'n dwy brif ffrwd ariannu i atal digartrefedd ar gyfer 2021/22.

Mae pandemig Covid-19 wedi dangos y lefel uchel o anghenion cymorth nas diwallwyd o'r blaen, ac er bod y cyllid ychwanegol brys wedi helpu i ddiwallu'r rhain yn y tymor byr i gadw pobl yn ddiogel yn ystod y pandemig, rydym wedi cydnabod bod angen y buddsoddiad tymor hwy hwn mewn cymorth tai os ydym am adeiladu ar y cynnydd a wnaed a pheidio â mynd yn ôl. Bydd y cyllid hwn yn ein galluogi i gynnal ac adeiladu ar y dull cynhwysol a gymerwyd yn ystod y pandemig i sicrhau nad oes neb yn cael ei adael heb lety. Bydd hefyd yn cefnogi gweithredu'r newid trawsnewidiol i ddull sy'n sicrhau ailgartrefu cyflym, fel y nodir yn argymhellion y Grŵp Gweithredu ar Ddigartrefedd, ac sy'n ofynnol er mwyn rhoi terfyn ar ddigartrefedd yng Nghymru.

Fel y nodir yn y gyllideb ddrafft, dyrannwyd £4m o'r gronfa covid-19 i'r Grant Atal Digartrefedd i'n galluogi i gynnal y ddarpariaeth frys o lety a chymorth ar ddechrau'r flwyddyn ariannol nesaf yn ôl y gofyn, a sicrhau bod y ddarpariaeth yn parhau. Dyrannodd y Gyllideb Derfynol ar gyfer 2021-22 a gyhoeddwyd ar 2 Mawrth £206.6m ychwanegol i Gronfa Caledi Awdurdodau Lleol i dalu costau disgwylidig a chostau colli incwm chwe mis cyntaf y flwyddyn ariannol – bydd hyn yn cynnwys y costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â darparu llety brys a chymorth i'r rhai sy'n ddigartref ar ben y £4m a ddyrannwyd eisoes.

Argymhelliad 5

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn parhau i archwilio pob llwybr cyfreithiol ar frys i ddatrys cymhlethdodau gwella diogelwch adeiladau uchel iawn ac i weithio gyda Llywodraeth y DU ar sut y gellir symud y gwaith hwn yn ei flaen yn gyflym. Byddem yn gofyn am ddiweddariad gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol cyn y ddadl ar y gyllideb derfynol.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn parhau i weithio ar gynigion ariannu i gefnogi'r gwaith o adfer adeiladau preswyl uchel yn y sector preifat a'r sector cyhoeddus. O'r £10.5m a ddyrannwyd i waith adfer y sector cymdeithasol yn 2020-21, byddwn yn darparu £8.266m a fydd yn cefnogi gwelliannau ar gyfer diogelu rhag tân a diogelwch strwythurol mewn 12 adeilad. Rydym yn siomedig na allwn ddyrannu'r swm llawn o arian sydd ar gael, ond o ystyried yr heriau mewn perthynas â phrosiectau seilwaith cyfalaf o ganlyniad i Covid-19, mae hyn yn gyflawniad rhyfeddol a gobeithiwn y bydd y rhai sy'n byw yn yr adeiladau hynny yn gweld y gwaith yn mynd rhagddo'n gyflym.

Dyrannwyd £32m ychwanegol i adfer adeiladau fel rhan o'r gyllideb ddrafft.

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio ar fanylion y pecyn ariannu ychwanegol hwn a fydd yn cynnwys y sector preifat a chymdeithasol yn 2021. Nid yw cynnig o'r fath yn hawdd. Rydym am sicrhau bod y pecyn ariannu a gynigir yn caniatáu i'r rhai sy'n rheoli ac yn byw mewn adeiladau uchel fynd i'r afael â materion diogelwch adeiladau mewn modd cynhwysfawr, nid dim ond y rhai a achosir gan gladin. Bydd ein pecyn yn cefnogi gwaith adfer mewn perthynas â chladin a'r rhaniad rhwng fflatiau, yn ogystal â darparu cyllid ar gyfer systemau llethu tân, lle nad ydynt eisoes wedi'u gosod a seinyddion i wacáu'r adeilad lle y bo'n briodol. Dim ond drwy fynd ati mewn ffordd gyfannol y gallwn sicrhau bod adeiladau'n cael eu gwneud yn ddiogel.

Er mwyn cefnogi'r gwaith hwn rydym yn gweithio gyda phartneriaid i sefydlu Tîm Arolygu ar y Cyd. Bydd gwaith y tîm hwn yn helpu i lywio ein gwaith drwy ddarparu manylion llawer cliriach am gwmpas a graddfa'r gwaith sydd ei angen ar ein hadeiladau uchel. Bydd dull o'r fath yn hanfodol wrth asesu lefel y cymorth sydd ei angen yn y maes hwn yn y dyfodol.

Bydd cyhoeddiad yn cael ei wneud ar sut y gall ymgeiswyr wneud cais am gyllid y gronfa hon cyn gynted â phosibl. Byddwn yn sicrhau bod y Pwyllgor yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf am y mater hwn, ac edrychwn ymlaen at eich cyfraniad parhaus wrth inni ddatblygu'r maes polisi hwn.

Argymhelliad 6

Rydym yn argymell, cyn y ddadl ar y gyllideb derfynol, bod Llywodraeth Cymru yn darparu diweddariad ar y camau y mae wedi'u cymryd i godi ymwybyddiaeth o'r Gronfa Cymorth Dewisol ymhlith y rhai sy'n gymwys i wneud cais am ei chymorth.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i sicrhau bod y Gronfa Cymorth Dewisol yn hygyrch i bawb sydd ei hangen. Rydym yn gweithio i sicrhau drwy ein hymgyrch codi ymwybyddiaeth ein hunain, a thrwy hyrwyddo'r gronfa drwy bartneriaid fel awdurdodau lleol, banciau bwyd a'r cyfryngau cymdeithasol bod popeth yn cael ei wneud i ganfod a chyrraedd grwpiau targed - a bydd hyn yn parhau.

Mae'r Gronfa Cymorth Dewisol yn parhau i gael ei gefnogi gan ei Rwydwaith o Bartneriaid sy'n cynnwys mwy na 570 o sefydliadau sy'n allweddol i gyrraedd y rhai mwyaf agored i niwed yn y gymdeithas. Byddwn yn parhau i ystyried cynyddu maint y cyfathrebu ymhellach pan fo angen a fel y bo'n briodol.

Mae'r Gronfa Cymorth Dewisol wedi gallu addasu ei feini prawf i sicrhau bod y gronfa'n adlewyrchu amgylchiadau a phrofiadau byw defnyddwyr gwasanaethau, ac yn cael ei chefnogi gan rwydwaith o bartneriaid sy'n cyfeirio eu cleientiaid ac yn gwneud cais ar eu rhan. Mae Rhwydwaith o Bartneriaid y Gronfa Cymorth Dewisol yn cynnwys mwy na 570 o sefydliadau rheng flaen ledled Cymru, gan gynnwys banciau bwyd, asiantaethau cynghori, awdurdodau lleol, sefydliadau trais domestig, elusennau atal digartrefedd, sefydliadau anabledd uniongyrchol ac anuniongyrchol, a llawer mwy o sefydliadau sy'n cefnogi cleientiaid sy'n cynnwys amrywiaeth eang o unigolion sy'n agored i niwed, gan gynnwys pobl ag anabledau. Y sefydliadau hyn sydd yn y sefyllfa orau i helpu cleientiaid, o ystyried eu harbenigedd mewn cefnogi grwpiau mwy agored i niwed a'u gwybodaeth ddysgedig am eu cleientiaid a'r pwysau y maent yn eu hwynebu bob dydd.

Yn ogystal â'r gwaith gyda'r rhwydwaith o bartneriaid a'r rôl a chwaraeir ganddo, mae Llywodraeth Cymru wedi defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol yn aml ers dechrau'r pandemig i helpu i godi ymwybyddiaeth o'r gronfa, gan gynnwys y rhai sy'n newydd i Gredyd Cynhwysol ac sy'n aros am eu taliad cyntaf. Mae'r Gronfa Cymorth Dewisol hefyd wedi'i gynnwys yn nhaflen Cymorth Ariannol Llywodraeth Cymru a gyhoeddwyd y llynedd, ac a ddiweddarwyd ac a ailgyhoeddwyd yn ddiweddar. Fel rhan o'r Gyllideb Derfynol a gyhoeddwyd ar 2 Mawrth, dyrannwyd £10.5m yn ychwanegol i'r Gronfa Cymorth Dewisol i barhau â'r hyblygrwydd o ran cael gafael ar y cyllid hyd at ddiwedd mis Medi 2021, ynghyd â mesurau sydd â'r nod o fynd i'r afael

ag achosion sylfaenol tlodi. Hyrwyddir yr arian ychwanegol hwn a mesurau cymorth y Gronfa Cymorth Dewisol drwy'r holl sianeli priodol.

Argymhelliad 7

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru, cyn dadl y Senedd ar y gyllideb derfynol, yn darparu rhagor o wybodaeth i ddangos sut y mae ei hasesiad effaith integredig strategol wedi dylanwadu ar y dyraniadau yn y gyllideb.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn parhau i roi o'n hamser i adolygu ein dull o asesu effeithiau. Ar gyfer Cyllideb Ddrafft 2021-22 cymerwyd nifer o gamau i wella'r ffordd yr ydym yn cyflwyno effaith ein penderfyniadau am wariant yn y gyllideb.

Eleni, gwnaethom gynnwys manylion am effeithiau penderfyniadau penodol am wariant fel rhan o'r prif naratif ym mhenodau pedwar a chwech, er mwyn gwella tryloywder. Ategwyd hynny drwy gynnwys crynodeb o'r dystiolaeth gyd-destunol a lywiodd y penderfyniadau hynny am wariant strategol - a gyflwynwyd yn Atodiad C. Roedd hwnnw'n cynnwys tystiolaeth am yr effeithiau anghymesur yn ôl gwahanol nodweddion gwarchoddedig, gan gynnwys rhywedd, hil ac anfantais economaidd-gymdeithasol.

Gwnaethom hefyd gyflwyno astudiaethau achos manylach ar effeithiau penderfyniadau penodol am wariant, er mwyn dangos yn well sut y caiff asesiad ei gynnal yn fanylach. Mae hyn yn cynnwys astudiaeth achos ar raglen y Cyfrif Dysgu Personol, sy'n cynnwys canlyniadau cynnar o'r dull a ddefnyddiwyd ar gyfer y peilot hwnnw, 'sy'n rhoi sylw i rywedd'.

Mae penodau pedwar a chwech o naratif y Gyllideb yn nodi nifer o benderfyniadau strategol am wariant sydd wedi'u cynllunio i ymateb i'r dystiolaeth mai'r bobl fwyaf difreintiedig yng Nghymru fydd yn cael yr effeithiau ariannol mwyaf difrifol a achosir gan yr argyfwng.

Gwnaethom hefyd gyhoeddi papurau tystiolaeth ysgrifenedig Gweinidogion i bwyllgorau craffu'r Senedd fel rhan o becyn Cyllideb Ddrafft 2021-22, sy'n cynnwys gwybodaeth am sut mae ystyriaethau o ran yr effaith wedi llywio dyraniadau cyllideb ym mhob Prif Grŵp Gwariant (MEG).

Argymhelliad 8

Rydym yn argymell bod cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2022-23 yn cynnwys enghreifftiau i ddangos sut y mae'r model Effaith Ddosbarthiadol wedi dylanwadu ar benderfyniadau a wnaed yn y gyllideb honno.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae'r dadansoddiad dosbarthiadol a gynhwysir yn y Gyllideb Ddrafft yn ymarfer archwiliadol i weld beth y gellir ei wneud yn y maes hwn, er ei fod yn cynnwys rhai canlyniadau diddorol ynddo'i hun. Nid yw wedi'i ddefnyddio i gynorthwyo'n uniongyrchol â dyraniadau'r gyllideb ar gyfer 2021-22. Fodd bynnag, mae gan y math hwn o ddadansoddiad y potensial i lywio penderfyniadau cyllidebol Llywodraeth Cymru yn y dyfodol.

Y nod yw ymgorffori dadansoddiad dosbarthiadol yn y gyfres o wybodaeth sy'n cydfynd â chyllidebau yn y dyfodol. Bydd ei allu i lywio penderfyniadau cyllidebol yn dibynnu ar argaeledd data mewn meysydd penodol.

Mae'r Llywodraeth wedi cynnwys darpariaeth yn y Gyllideb Ddrafft i ariannu cymorth ychwanegol ar gyfer yr Arolwg o Adnoddau Teulu yng Nghymru. Bydd hyn yn gwella'r data sydd ar gael i gefnogi'r math hwn o ddadansoddiad yn y dyfodol, yn ogystal â chefnogi ystod o flaenoriaethau dadansoddol eraill. Efallai y bydd potensial hefyd i ddefnyddio setiau data eraill i ehangu cwmpas y gwaith hwn. Fodd bynnag, dim ond ar ôl rhyw ychydig flynyddoedd y bydd y canlyniadau ar gael ar gyfer y buddsoddiad hwn mewn data gwell.

Argymhelliad 9

Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru, cyn dadl y Senedd ar y gyllideb derfynol, yn amlinellu ei safbwynt ynghylch p'un a yw'n credu, mewn egwyddor, y dylai gwariant cyhoeddus fod yn gwbl flaengar ar draws pob cwintel o incwm cartref cyfartal.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Fel y dangosir yn y dadansoddiad dosbarthiadol a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r Gyllideb Ddrafft, mae'r berthynas rhwng darparu gwasanaethau cyhoeddus ac incwm yn amrywio ar draws gwahanol raglenni. Darperir rhai gwasanaethau ar sail gyffredinol ac mae eraill yn destun profion modd. Bydd effaith ddosbarthiadol gwasanaethau a ddarperir ar sail gyffredinol yn dibynnu ar ba grwpiau yn y gymdeithas sy'n gwneud y defnydd mwyaf ohonynt. Mae'r rhai sy'n destun prawf

modd, o fwriad, yn fwy tebygol o fod yn flaengar o ran incwm. Fodd bynnag, nid ystyrir bod profion modd yn ddull addas ar draws yr holl wasanaethau.

At hynny, nid yw pob math o wariant cyhoeddus yn gallu cael ei ddadansoddi'n ddosbarthiadol. Er enghraifft, mae effaith cyfalaf neu wariant ataliol ar wahanol aelwydydd ymhell o fod yn uniongyrchol. Mae manteision a buddiolwyr gwariant o'r fath yn y dyfodol yn anodd eu cynnwys yn y math hwn o ddadansoddiad. Yn fwy cyffredinol, ceir agweddau ar wariant cyhoeddus sy'n darparu manteision cymdeithasol ehangach sydd hefyd yn anodd eu hadlewyrchu yn y fframwaith hwn.

Argymhelliad 10

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn defnyddio'r dadansoddiad dosbarthiadol o wariant cyhoeddus i nodi'r newidiadau sydd eu hangen i sicrhau bod gwariant yn gwbl flaengar ar draws pob cwintel o incwm cartref cyfartal.

Ymateb: Gwrthod

Mae'r dadansoddiad dosbarthiadol a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r gyllideb ddrafft yn dangos bod y gwariant yn raddoledig o ran incwm ar y cyfan ar draws y meysydd o wasanaethau cyhoeddus sydd wedi'u cynnwys. Fodd bynnag, nid yw'n gyson raddoledig yn ôl cwintel incwm.

Bydd y cynnydd graddoledig o ran rhai agweddau ar wariant yn dibynnu ar y mathau o aelwydydd sy'n defnyddio'r gwasanaeth, yn ogystal â dyluniad y gwasanaeth ei hun. Mae rhesymau da iawn dros ddarparu rhai gwasanaethau cyhoeddus ar sail gyffredinol. Er enghraifft, mae darpariaeth gofal iechyd gyffredinol yn sicrhau bod gan bob aelod o gymdeithas fynediad i'r un gwasanaethau beth bynnag fo'u gallu i dalu. Yn yr achosion hynny ni ellir gwarantu y bydd yr angen am y gwasanaeth bob amser yn uwch ymhlith y rhai ar ben isaf y dosbarthiad incwm ac yn lleihau'n gyson wrth i'r incwm godi. Yn ogystal, mae'n anodd dangos rhai meysydd gwariant cyhoeddus yn y math hwn o fodel.

Mae dadansoddi dosbarthiadol yn ffordd ddefnyddiol o asesu'r defnydd o wasanaethau cyhoeddus ar draws y dosbarthiad incwm. Mae hyn yn rhoi persbectif ychwanegol i lunwyr polisi wrth ystyried cynllunio a darparu gwasanaethau cyhoeddus. Fodd bynnag, mae'n un o gyfres o ddulliau sydd ar gael i'w defnyddio yn y broses o lunio polisiau. Byddai ei ddefnyddio yn y ffordd a awgrymir yma yn ddull amwys, ac ni fyddai o reidrwydd yn cyd-fynd â nodau polisi cyfreithlon eraill.